ТАЄМНИЧИЙ СУРМАЧ

1

Чуєте? Якийсь дикий сурмач, якийсь дивний музика
Ширяє незримо в повітрі,— химерні мелодії линуть надвечір.
Я чую тебе, сурмачу, звук твій кожний ловлю відразу:
Ось він рине, вирує, мов буря, круг мене,
Ось він низький, приглушений, ось губиться вдалині.

2

Підійди, безтілесний, до мене: може, в тобі лунає
Якийсь композитор мертвий? може, твоє життя печальне
Було сповнене мрій високих, несформованих ідеалів,
Хвиль, океанів музичних, що безладно здіймаються?
Екстатичний духу, прихилися близько, хай твій лунає корнет,
І лиш до мого долинає він слуху, вільно долинає до мене,—
Щоб я зміг тебе перекласти на мову.

3

Грай, сурмачу, відкрито і дзвінко, я йду за тобою,
На чисте звучання прелюду, веселе, прозоре;
Зникає дражливий світ, і вулиці, й день гамірливий,
Священний спокій, мов роса, на мене спадає,
І прохолодної, свіжої ночі я йду стежками раю —
Трава ось пахне, вільге повітря, троянди;
Пісня твоя будить німий мій уярмлений дух, ти звільняєш,
надимаєш мої вітрила,
І я пливу, купаюся в озері неба.

4

Грай ще, сурмачу! і для моїх чутливих очей
Оживи стародавність, покажи світ феодальний.
Як музика твоя чарує! ти проводиш переді мною
Дам і кавалерів давно померлих, ось барони у залах замків,
трубадури співають,
Оружні лицарі сатисфакції вимагають чи шукають святого Грааля;
Я бачу турнір, бачу в латах важких суперників на конях величних,

що кусають вудила,
Я чую крики, буремний гук і криці брязкіт;
Я бачу буйні війська хрестоносців — чуєте, дзвенять тарелі,
Он поперед них ідуть ченці, високо хрест несуть.
5
Грай ще, сурмачу! хай за тему для тебе
Всеосяжності тема буде, вирішення і декор,
Любов — це пульс усього, підтримка і муки,
Серця чоловіка і жінки — усе для любові,
Оце ж твоя тема єдина — любов, що сплітає, обіймає і проймає усе.
О, як духи безсмертні юрмляться круг мене!
Я бачу: перегінний куб працює одвіку, я бачу й знаю
полум'яні пристрасті, що гріють світ,
Палання, бентежний рум'янець, биття сердець закоханих,
Одні — до блаженства щасливі, а інші — мовчазні, ледь живі, похмурі;
Любов, це ж уся земля для тих, що люблять... любов,
що перемагає час і простір,
Любов — це ж день і ніч, любов — це сонце, місяць і зорі,
Любов — це рум'янець густий, пишний, запаморочливо духмяний,
Бо є тільки слова любові і думка єдина — любов.
6
Грай ще, сурмачу,— сурми на сполох.
Миттю па поклик твій — гомін страшний, мов гуркоче в далечі грім,
Осьде озброєні квапляться люди, осьде в куряві багнети блищать,
Я бачу заляпані брудом канонірів обличчя, я помічаю серед диму
рожевий спалах, я чую: гримлять гармати;
Не тільки війну доносить жахна твоя пісня без слів, несамовитий музико,
а й картини жаху,
Розбій лютих здобичників, грабунок, убивство — я чую крики "пробі!",
Я бачу: кораблі тонуть у морі, я бачу на палубі, в трюмі
страхітливі картини.
7
О сурмачу, здається мені, що це я — інструмент, на якому ти граєш,
Розчулюєш серце, мозок хвилюєш; привертаєш, змінюєш почуття мої,
як хочеш;

Це ж наспіви печальні твої пітьму вселяють у мене,
Ти відбираєш все світло бадьоре, усю надію,
Я уярмлених бачу, переможених, зранених, пригноблених усієї землі,
Я відчуваю ганьбу незглибиму, впослідження роду свогб,
усе ж це стає моїм,
Моя також людська мста, кривда сторіч,
ворожнеча безглузда й ненависть,
Поразка чигає на мене... все втрачено... ворог став переможцем
(Але непохитно стоїть на румовищі Гордість велична до скону,
Стійкість, незламність до скону).
8
Тепер, сурмачу, наостанці
Найвищу подаруй мені пісню,
Заспівай до моєї душі, віднови знесилену віру її та надію,
Укріпи забарливу впевненість, дай хоч трохи прозріти майбутнє,
Дай пророцтво його і радість.
О радісна, тріумфальна, найвеличніша пісне!
Сила в звуках твоїх неземна,
Марш звитяги... людина вільна... нарешті вона переможець,
Гімн усесвітньому божеству від людини всесвітньої — це ж бо радість!
Людський рід оновився — досконалий світ, це ж бо радість!
Жінки і чоловіки в мудрій цноті й здоров'ї — це ж радість!
Бунтівливий сміх веселунів, сповнених радості!
Війна, смуток, страждання пощезли — очистилася земля,
лишилася тільки радість!
Океан радості повен — і в повітрі радість!
Радість! радість волі, віри, кохання! радість екстазу життя!
Достатньо просто жити! просто дихать!
Радість! радість! радість повсюди!